

Ankara İstiklal Mahkemesi Kayıtlarında

RİZELİLER DAVASI VE ŞAPKA HADİSESİ

Ömer KESİKBAŞ

ANKARA 2023

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-236-1	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Rizeliler Davası ve Şapka Hadisesi	47518
Yazar	Baskı ve Cilt
Ömer KESİKBAŞ	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	HIS000000
	DOI
	10.37609/akya.2668

Kütüphane Kimlik Kartı

Kesikbaş, Ömer.

Rizeliler Davası ve Şapka Hadisesi / Ömer Kesikbaş.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

432 s. : resim. ; 190x270 mm.

ISBN 9786253992361

1. Tarih.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Yakın tarihimizin en çok tartışılan konularından biri de şüphesiz şapka meselesidir. Bu mesele 25 Kasım 1925 tarihinde kabul edilen 671 Sayılı Kanun ile birlikte sosyal ve siyasal hayatımızda önemli bir yer tutmuştur. Kanun'un kabul edildiği dönem Giresun, Erzurum, Sivas ve Rize gibi birçok Anadolu şehrinde şapka meselesinden dolayı bazı hadiseler yaşanmıştır. Bunlardan biri 26 Kasım 1925 tarihinde Rize'nin Potamya (Güneysu) Deresi'ndeki köylerinde başlayan ve 14 Aralık 1925 tarihinde mahkemenin hükmüyle sona eren hadisedir. Elinizdeki bu çalışmanın konusu Potamya Deresi'ndeki ahali arasında şapka meselesinden dolayı meydana gelen olaylara ait İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi kayıtlarından ibarettir.

Potamya'da yaşanan şapka hadisesiyle ilgili olarak basın-yayın yoluyla öğrendiğim, okuduğum ve kulaktan duyduğum bazı bilgiler ile çalışmama temel teşkil eden orijinal belgelerin birbiriyle uyuşmaması üzerine bu çalışmayı yapmaya karar verdim. Amacım hiçbir yoruma girmeden, bu davada yargılanan zanlıların, şahitlerin ve bazı yazışma evrakının Osmanlı Türkçesinden günümüzde kullandığımız Latin alfabesine çevirerek hem akademik dünyanın hem de kamuoyunun daha sağlıklı bilgi edinmesini sağlamaktan ibarettir. Çalışmayı yaparken zorlandığım iki konudan biri zamanla değişen yer adları, diğeri sülale lakapları olmuştur.

Bu çalışmaya ait belgelerin tamamı yaklaşık 100 yıldır Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivinde yer alan orijinal belgelerden oluşmaktadır. 2020 yılında araştırmacıların hizmetine açılan çalışmaya konu bu belgeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivinde yer alan İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesine (1925-1927) ait 63 ve 64 numaralı kutuların 140-1 ila 140-5 numaralı dosyaları arasında yer almaktadır. 161 numaralı karar ve 212 esas numaralı bu davaya ait iki adet kutu, 122 adet gömlek, 806 varak ve 1231 sayfa vardır. Bu davada yargılanan zanlı ve şahitlerin ifadelerinin tamamıyla yazışmalara ait bazı belgelerden oluşan 401 varak ve 555 Osmanlı Türkçesiyle yazılan sayfa bu çalışmada günümüz alfabesine aktarılmıştır.

Çevirilerde sadeleştirme yöntemine gidilmemiştir. Transkripti yapılan bu metin ile orijinal metni karşılaştırmak isteyen araştırmacılar, dilerlerse bu belgelere <https://www.tbmm.gov.tr/kutuphane/index.htm> adresinden "İstiklal Mahkemeleri Belgeleri" başlığıyla yer alan linkten ulaşabilirler.

Çeviri esnasında özel isimler orijinalinde olduğu gibi yazılmıştır. Şapka (^) işareti mümkün mertebe kullanılmaya özen gösterilmiştir. Orijinal metinde harf ve hece düşüklükleri ile tahrip olmuş ve ne olabileceği tahmin edilebilen kelimeler köşeli parantez içinde [] gösterilmiştir. Aynı köşeli parantezler orijinal metindeki sayfa numaralarının gösterilmesi için [s.] şeklinde kullanılmıştır. Çevirisinden emin olunamayan kelimeler parantez içinde soru işareti (?) olarak belirtilmiştir. Araştırmacının işini kolaylaştırmak amacıyla orijinal belgelerde geçmemesine rağmen kimin ifade verdiğinin kolayca bulunabilmesi amacıyla ifadelerin başına başlıklar yerleştirilmiştir. Bazı argo kelimeler ise üç nokta (...) işaretiyle ve okunamayan kelimeler (...?) işaretiyle belirtilmiştir.

Bu kitapta, İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesinin kuruluşu ve kapatılışı, Mahkeme Heyetinin biyografileri, Potamya Deresi hakkında kısa bilgi, Şapka Kanunu, iddianame, mahkeme kararı, mahkûm ve beraet edenlere ait liste gibi kısa bilgilerden sonra sırasıyla altı bölümden oluşan istintakname, altı celseden oluşan mahkeme zabıtları ve diğer zabıtlardan sonra dikkati çeken bazı ek belgelere ve görsel belgelere yer verilmiştir. Mahkeme Heyeti yaklaşık olarak 200 kişiden oluşan zanlı ve şahidin ifadesine başvurmuştur. Bu ifadelerin tamamına bu çalışmamızda yer verilmiştir.

Bu haliyle yapılan bu çalışmanın yakın siyasi tarihimizin bir bölümüne ışık tutacağı umut edilmektedir. Son söz olarak da şunu belirtmek gerekir. Öncelikle -metnin çapraz okumalarını yaptığım ve uzun süre arşivde birlikte çalıştığım- dostum Doç. Dr. Mehmet Şahin'e, imla ve tashih işlemlerinde yardımlarını esirgemeyen kıymetli dostum Kerim Akar'a, kitabın grafik tasarımını yapan dostum Uğur Saçı'ya, Arapça tercüme konusunda yardımını esirgemeyen kıymetli mesai arkadaşım Mustafa Çakmakçı'ya ve son olarak kendisi de benim gibi tarihçi olan eşim Zeynep Hanım'a sonsuz teşekkür ederim.

Ömer KESİKBAŞ

Ankara 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	xvii
GİRİŞ.....	1
I. İKİNCİ DÖNEM ANKARA İSTİKLAL MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE KAPATILIŞI (4 Mart 1925-7 Mart 1927).....	5
II. MAHKEME HEYETİNİN BİYOGRAFİLERİ.....	7
III. ŞAPKA KANUNU (25 Kasım 1925).....	9
IV. POTAMYA DERESİ HAKKINDA KISA BİLGİ.....	11
V. İDDİANAME.....	13
VI. KARAR.....	15
VII. MAHKÛM VE BERAET EDENLERE AİT LİSTE.....	17
A. BİR NUMARALI İSTİNTAKNAME.....	23
Camıdağı karyesinden Topaloğulları'ndan Mustafa oğlu Ali Ağa'nın ifadesi.....	23
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan İsmail oğlu Celal'in ifadesi.....	25
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Hacı Salih oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	28
Südlüce karyesinden Kansızoğulları'ndan Ali oğlu Muhtar Ahmed'in ifadesi.....	30
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan İsmail oğlu Celal'in ifadesi.....	31
Rize Merkez Jandarma Karakol Kumandanlığından Sabit oğlu Osman Nuri Onbaşı'nın ifadesi.....	32
Südlüce karyesinden Topaloğulları'ndan Hüseyin oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	34
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Mehmed oğlu Fındık Mehmed'in ifadesi.....	35
Pazarköy karyesinden Mandevöğulları'ndan Abdulmecid oğlu Muharrem Hoca'nın ifadesi.....	37
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Mehmed oğlu Fındık Mehmed'in ifadesi.....	39
Kibledağı karyesinden Âşikoğulları'ndan Süleyman oğlu Ahmed'in ifadesi.....	40
Pazarköy karyesinden Mandevöğulları'ndan Muharrem Hoca oğlu Mehmed'in ifadesi.....	41
Azaklıhoca karyesinden Velioğulları'ndan Ali oğlu Osman'ın ifadesi.....	42
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Receb oğlu Mehmed'in ifadesi.....	43
İslahiye karyesinden Bostanoğulları'ndan Ali oğlu Kemal'in ifadesi.....	45
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Şaban oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	47
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Cafer oğlu Hasan'ın ifadesi.....	47
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Ahmed oğlu Şaban'ın ifadesi.....	49
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Hüseyin oğlu Mehmed Çavuş'un ifadesi.....	50
İslahiye karyesinden Sofioğulları'ndan Mustafa oğlu Ali'nin ifadesi.....	51
İslahiye karyesinden Kandemiroğlu Mehmed oğlu Bekçi Rasim'in ifadesi.....	52
İslahiye karyesinden Kanbozoğulları'ndan Mehmed oğlu Hafız Hüseyin Hoca'nın ifadesi.....	53
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Ahmed Tevfik oğlu Mehmed'in ifadesi.....	55
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Latif oğlu Arslan'ın ifadesi.....	57
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Temel oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	58

Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan İsmail oğlu Celal'in ifadesi	59
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Reşid oğlu Abdullah'in ifadesi.....	60
Küçükcamı karyesinden Alihocaoğulları'ndan Mehmed oğlu Ahmed'in ifadesi.....	61
Gürgen karyesinden Pehlivanoğulları'ndan Reşid oğlu Mahmud'un ifadesi	62
Limanköy karyesinden Hacıyusufoğulları'ndan Hacı Abdulaziz oğlu Hacı Ahmed'in ifadesi.....	63
Trabzon Tekye Mahallesi'nden Salihoğulları'ndan Hacı Mehmed oğlu Hacı Ali'nin ifadesi	64
Südlüce karyesinden Bıykoğulları'ndan İbrahim oğlu Mustafa Çavuş'un ifadesi	65
Ulucami karyesinden Sıbyanoğulları'ndan Osman oğlu Ali Çavuş'un ifadesi.....	66
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Hacı Ahmed oğlu Mehmed'in ifadesi	68
Südlüce karyesinden Kansızoğulları'ndan Ali oğlu Hamdi'nin ifadesi	69
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Ahmed oğlu Hüseyin'in ifadesi	70
Küçükcamı karyesinden Alihocaoğulları'ndan Osman oğlu Memiş'in ifadesi	71
Küçükcamı karyesinden Alihocaoğulları'ndan Ali oğlu Kâzım'ın ifadesi	72
Potamya Karakol Kumandanı Paşa İbrahim oğlu Ahmed'in ifadesi.....	73
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mahmud'un ifadesi	76
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Ömer oğlu Hafız Şaban'ın ifadesi.....	77
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Hamza oğlu Mevlüd'ün ifadesi	79
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Tevfik oğlu Şevket'in ifadesi	80
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Latif oğlu Arslan'ın ifadesi	81
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Ahmed Tevfik oğlu Mehmed'in ifadesi.....	82
Küçükcamı karyesinden Memiş oğlu Tarakçı Sabit'in ifadesi.....	83
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Bilal oğlu Yakub Çavuş'un ifadesi	84
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Hüseyin oğlu Mehmed Çavuş'un ifadesi.....	85
Pazarköy karyesinden Berberoğulları'ndan Ahmed oğlu Hamid'in ifadesi.....	85
İslahiye karyesinden Hacılioğulları'ndan Hasan oğlu Hüseyin Bayrakdar'ın Rıza'nın ifadesi.....	86
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Halil oğlu Sabit'in ifadesi.....	88
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Mehmed oğlu Fındık Mehmed'in ifadesi.....	89
Gürgen karyesinden Bıykoğulları'ndan Yakub oğlu Şefik'in ifadesi.....	90
Taşpınar karyesinden Kubuzoğulları'ndan Seyfi Usta'nın ifadesi.....	92
Veliköy karyesinden Kubuzoğulları Bayram Ali oğlu Kasım Usta'nın ifadesi	93
Küçükcamı karyesinden Alihocaoğulları'ndan Osman oğlu Memiş'in ifadesi	94
Tepebaşı karyesinden Alibaşoğulları'ndan Mehmed oğlu Memiş'in ifadesi.....	95
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ali oğlu Receb'in ifadesi.....	96
Gürgen karyesinden Kayısoğulları'ndan İsmail oğlu Mehmed'in ifadesi	97
Küçükcamı karyesinden Karoğulları'ndan Ömer oğlu Mehmed'in ifadesi.....	98
Küçükcamı karyesinden Karoğulları'ndan Ömer oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	99
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Kadir oğlu Bektaş'ın ifadesi.....	100
Kiremid karyesinden Kuloğulları'ndan Hüseyin oğlu Muhtar Şaban'ın ifadesi.....	101
Kiremid karyesinden Kuloğulları'ndan Hüseyin oğlu Mahmud'un ifadesi.....	101
Gürgen karyesinden Ofsaloğlu Hatib Mevlüd oğlu Yusuf'un ifadesi	102
Ulucami karyesinden Burhanoğulları'ndan Harun oğlu Receb'in ifadesi	103
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ahmed oğlu Ali'nin ifadesi	104

Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ali oğlu Ahmed'in ifadesi	105
Kibledağı karyesinden Ferhadoğulları'ndan Memiş oğlu Hasan'ın ifadesi.....	106
Tepebaşı karyesinden Alibaşoğulları'ndan İdris oğlu Davud'un ifadesi.....	107
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mustafa'nın ifadesi	107
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mustafa'nın ifadesi	109
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mustafa'nın ifadesi	110
Müderisler karyesinden Civelekoğulları'ndan Tahir oğlu Hacı Sabit'in ifadesi	111
B. İKİ NUMARALI İSTİNTAKNAME.....	113
Küçükcami karyesinden Memiş oğlu Tarakçı Sabit'in ifadesi.....	113
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Bilal oğlu Yakub Çavuş'un ifadesi	115
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mehmed oğlu Hasan'ın ifadesi	117
İslahiye karyesinden Receb oğlu Yunus Hoca'nın ifadesi.....	118
Gürgenli karyesinden Kalafat Mehmed Hoca oğlu Ali'nin ifadesi.....	120
İslahiye karyesinden Öksüzömeroğulları'ndan Ömer oğlu Sabit'in ifadesi.....	120
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Receb oğlu Ahmed'in ifadesi	122
Tepeköy karyesinden Ağralımoğulları'ndan Memiş oğlu Hatib Mustafa'nın ifadesi	123
Rize Merkez Jandarma Takım Kumandanı Mülazım-ı sani Arif oğlu Rüşdi'nin ifadesi	123
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Yusuf oğlu Kofa Hasan'ın ifadesi.....	124
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Yunus oğlu İsmail'in ifadesi	126
Büyükköy karyesinden Tapoğulları'ndan Mustafa oğlu İslam Çavuş'un ifadesi	127
Büyükköy karyesinden Saroğulları'ndan Mustafa oğlu Molla Mehmed'in ifadesi.....	127
İslahiye karyesinden Receb oğlu Yunus Hoca'nın ifadesi.....	128
Büyükköy karyesinden Körmahmudoğulları'ndan Hüseyin oğlu Tetik Mehmed'in ifadesi.....	129
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mehmed oğlu Hasan'ın ifadesi	130
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan Bilal oğlu Ahmed'in ifadesi	130
Büyükköy karyesinden Koçalıoğulları'ndan Ali oğlu İlyas'ın ifadesi.....	131
Büyükköy karyesinden Yılcıoğulları'ndan Mehmed oğlu Seyfullah'ın ifadesi.....	132
Büyükköy karyesinden Kakşioğulları'ndan Hüseyin oğlu Hasan'ın ifadesi	132
Büyükköy karyesinden Öksüzöğulları'ndan Ali oğlu Mehmed'in ifadesi	133
Büyükköy karyesinden Kotiloğulları'ndan Osman oğlu Mustafa Usta'nın ifadesi.....	134
Büyükköy karyesinden Kotiloğulları'ndan Osman oğlu Ahmed Usta'nın ifadesi.....	134
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan İbrahim oğlu Yakub Usta'nın ifadesi.....	135
Büyükköy karyesinden Küçükahmedoğulları'ndan Mustafa oğlu İsmail Usta'nın ifadesi.....	135
Büyükköy karyesinden Yılcıoğulları'ndan Ömer oğlu Mehmed Hoca'nın ifadesi	136
İslahiye karyesinden Karaosmanoğulları'ndan Hasan oğlu Receb Ali'nin ifadesi	137
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan Mustafa oğlu Mehmed'in ifadesi.....	137
C. ÜÇ NUMARALI İSTİNTAKNAME	139
Dumankaya karyesinden Bakatoğulları'ndan Hamid oğlu Muhtar Ali'nin ifadesi.....	139
Küçükcami karyesinden Terzioğulları'ndan Ahmed oğlu Nuri'nin ifadesi.....	140
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Mustafa oğlu Arslan'ın ifadesi.....	142
İslahiye karyesinden Karaosmanoğulları'ndan Aziz oğlu Hasan'ın ifadesi.....	143

Kibledağı karyesinden Mollamehmedoğulları'ndan Osman oğlu Ömer'in ifadesi	144
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Tefik oğlu Osman'ın ifadesi.....	145
Küçükcamı karyesinden İstiboğulları'ndan Hamza oğlu Tahsin'in ifadesi.....	146
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Memiş oğlu Celal'in ifadesi.....	147
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Temel oğlu Mehmed'in ifadesi	148
Ulucami karyesinden Mematioğulları'ndan Aziz oğlu Mustafa'nın ifadesi	149
Küçükcamı karyesinden Öksüzoğulları'ndan Hasan oğlu Hüsnî'nin ifadesi.....	149
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Memiş oğlu Mahmud'un ifadesi.....	150
Kibledağı karyesinden Nafioğulları'ndan Ali oğlu Mecid'in ifadesi.....	152
Kibledağı karyesinden Mollamehmedoğulları'ndan Mustafa oğlu Şaban'ın ifadesi.....	153
Potamya Karakolundan Jandarma Havzalı İdris oğlu Şaban'ın ifadesi.....	154
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Hüseyin oğlu Şakir'in ifadesi.....	155
Gürgen karyesinden Hacıömeroğulları'ndan Mustafa oğlu Yakub'un ifadesi.....	156
Gürgen karyesinden Bıykoğulları'ndan Halim oğlu Yunus'un ifadesi	157
Tepebaşı karyesinden Alibaşoğulları'ndan Memiş oğlu Harun'un ifadesi.....	158
Adacami karyesinden Abdullahoğulları'ndan Kadir oğlu Şükri Çavuş'un ifadesi	159
Tepebaşı karyesinden Kayahasanoğulları'ndan Reşid oğlu Muhtar Mehmed'in ifadesi	161
Küçükcamı karyesinden Karoğulları'ndan Yunus oğlu Mehmed'in ifadesi.....	162
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Kadir oğlu İlyas'ın ifadesi.....	162
Gürgen karyesinden Ofsaloğulları'ndan Mehmed oğlu Hatib Mevlüd'ün ifadesi	163
Küçükcamı karyesinden Terzioğulları'ndan Mustafa oğlu Hafız Ali'nin ifadesi	165
Küçükcamı karyesinden Terzioğulları'ndan Mustafa oğlu Hafız Ali'nin ifadesi	166
İslahiye karyesinden Hacıçolakoğulları'ndan Hasan oğlu Haydar'ın ifadesi.....	167
Gürgen karyesinden Mercanoğulları'ndan Ömer oğlu Yunus'un ifadesi.....	168
Ulucami karyesinden Mutioğulları'ndan Mustafa oğlu Abdurrezak'ın ifadesi.....	169
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Said oğlu Kâzım'ın ifadesi.....	169
Südlüce karyesinden Sofioğulları nam-ı diğeri Kulaçoğulları'ndan Rauf oğlu İdris'in ifadesi.....	171
Südlüce karyesinden Kansızoğulları'ndan Ali oğlu Muhtar Ahmed'in ifadesi	172
Rize'nin Pehlivan Mahallesi'nden Karacaoğulları'ndan Yunus oğlu Mehmed'in ifadesi.....	173
Südlüce karyesinden Çalmaşuroğulları'ndan Memiş oğlu Şemo'nun ifadesi.....	174
Rize'nin Müfti Mahallesi'nden Kundakçioğulları'ndan Mahmud oğlu Hüseyin Reis'in ifadesi.....	174
Rize'nin Müfti Mahallesi'nden Salcioğulları'ndan Hacı Ömer oğlu Osman Reis'in ifadesi.....	175
Ç. DÖRT NUMARALI İSTİNTAKNAME.....	177
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan Mustafa oğlu İdris'in ifadesi	177
Küçükcamı karyesinden Alihocaogulları'ndan Ahmed oğlu Hamza'nın ifadesi.....	178
Gürgen karyesinden Gençalioğulları'ndan Ömer oğlu Celal'in ifadesi	179
Küçükcamı karyesinden Karahasanoğulları'ndan Hasan oğlu Osman'ın ifadesi	181
Ulucami karyesinden Kenanoğulları'ndan Osman oğlu Durali'nin ifadesi.....	182
Küçükcamı karyesinden Sakoğulları'ndan Ahmed oğlu Tıbyan'ın ifadesi	184
Küçükcamı karyesinden Mollaalioğulları'ndan İlyas oğlu Vahid'in ifadesi.....	185
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan İdris oğlu Mehmed'in ifadesi	186

Kibledağı karyesinden Sakoğulları'ndan Ali oğlu Eyüb'ün ifadesi.....	187
Kibledağı karyesinden Hoşafogulları'ndan Mustafa oğlu Receb'in ifadesi.....	188
Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Osman oğlu İshak Nureddin'in ifadesi.....	189
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan İdris oğlu Hafız İsmail'in ifadesi.....	190
Gürgen karyesinden Bıykoğulları'ndan Memiş oğlu Şaban'ın ifadesi.....	191
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan İsmail oğlu Mehmed'in ifadesi.....	192
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Mehmed oğlu İsmail Hakkı'nın ifadesi.....	193
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hafız Ömer oğlu Musa'nın ifadesi.....	195
Rize'nin Emineddin Mahallesi'nden Hacımemişfendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	195
Rize'nin İslampaşa Mahallesi'nden Mollaalioğulları'ndan Ahmed oğlu Fettah'ın ifadesi.....	196
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Körosmanoğulları'ndan Hacı Durmuş oğlu Hafız Eşref'in ifadesi.....	196
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Osman oğlu İshak Nureddin'in ifadesi.....	197
Rize'nin İslampaşa Mahallesi'nden Mollaalioğulları'ndan Mehmed Hızır oğlu Hayreddin'in ifadesi.....	197
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hafız Ömer oğlu Musa'nın ifadesi.....	199
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hafız Ömer oğlu Musa'nın ifadesi.....	200
D. BEŞ NUMARALI İSTİNTAKNAME.....	201
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan İsmail oğlu Celal'in ifadesi.....	201
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Bilal oğlu Yakub Çavuş'un ifadesi.....	202
Camıdağı karyesinden Topaloğulları'ndan Mustafa oğlu Ali Ağa'nın ifadesi.....	202
E. ALTI NUMARALI İSTİNTAKNAME.....	205
Büyükköy karyesinden Küçükislamoğulları'ndan Ahmed oğlu Arif'in ifadesi.....	205
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan İbrahim oğlu Hacı İshak'ın ifadesi.....	206
Büyükköy karyesinden Bursalioğulları'ndan Ali oğlu Süleyman'ın ifadesi.....	207
Büyükköy karyesinden Çavuşoğulları'ndan Mehmed oğlu Mehmed Ali'nin ifadesi.....	208
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mustafa oğlu Mehmed'in ifadesi.....	209
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mustafa oğlu Osman'ın ifadesi.....	209
Büyükköy karyesinden Sofioğulları'ndan Mustafa oğlu İsmail Usta'nın ifadesi.....	210
Büyükköy karyesinden Küçükahmedoğulları'ndan Ali oğlu Şakir'in ifadesi.....	211
Büyükköy karyesinden Bostanoğulları'ndan Ahmed oğlu Yunus Usta'nın ifadesi.....	212
Küçükcami karyesinden İstiboğulları'ndan Hamza oğlu Mehmed'in ifadesi.....	213
Küçükcami karyesinden Sakoğulları'ndan Hasan oğlu Sabit'in ifadesi.....	214
Gürgen karyesinden Kalenderoğulları'ndan Şaban oğlu Sabit'in ifadesi.....	214
Potamy Karakolu efradından Jandarma Ali oğlu Halil'in ifadesi.....	215
Samsun Termeli Jandarma Hurşid oğlu İzzet'in ifadesi.....	216
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Mehmed oğlu Fındık Mehmed'in ifadesi.....	218
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan İdris oğlu Mehmed'in ifadesi.....	218

Küçükcamî karyesinden Memiş oğlu Tarakçı Sabit'in ifadesi.....	219
Ulucamî karyesinden Mematioğulları'ndan Aziz oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	219
Küçükcamî karyesinden Terzioğulları'ndan Mustafa oğlu Hafız Ali'nin ifadesi.....	220
F. MAHKEME ZABITNAMELERİ.....	221
ANKARA İSTİKLAL MAHKEMESİNE MAHSUS ZABITNAMEDİR.....	221
Birinci Celse.....	221
11 Kânun-ı evvel 1341.....	221
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hacı Ahmed oğlu Emin'in ifadesi.....	222
Rize'nin Piriçelebi Mahallesi'nden Tuzcuzade Hurşid oğlu Vahab'ın ifadesi.....	222
Camıdağı karyesinden Karahüseyinoğulları'ndan Mehmed oğlu Fındık Mehmed'in ifadesi.....	222
Camıdağı karyesinden Topaloğulları'ndan Mustafa oğlu Ali Ağa'nın ifadesi.....	223
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Temel oğlu Mehmed'in ifadesi.....	223
Küçükcamî karyesinden Memiş oğlu Tarakçı Sabit'in ifadesi.....	224
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Ahmed Tefvik oğlu Mehmed'in ifadesi.....	224
Büyükköy karyesinden Yılcıoğulları'ndan Ömer oğlu Mehmed Hoca'nın ifadesi.....	224
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Bilal oğlu Yakub Çavuş'un ifadesi.....	225
İslahiye karyesinden Mehmed oğlu Hafız Hüseyin Hoca'nın ifadesi.....	225
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Ömer oğlu Hafız Şaban'ın ifadesi.....	226
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hafız Ömer oğlu Musa'nın ifadesi.....	226
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Mehmed oğlu İsmail Hakkı'nın ifadesi.....	227
Rize'nin Eminateddin Mahallesi'nden Hacımemişfendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	227
Rize'nin Çarşı Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Dava Vekili Salih oğlu Hulusi'nin ifadesi.....	228
Rize'nin Eminateddin Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Asliye Başkâtibi Salih oğlu Osman'ın ifadesi.....	228
Rize Merkez Jandarma Karakol Kumandanlığından Sabit oğlu Osman Nuri Onbaşı'nın ifadesi.....	228
Adacamî karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	235
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Latif oğlu Arslan'ın ifadesi.....	237
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Temel oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	238
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Hüseyin oğlu Mehmed Çavuş'un ifadesi.....	241
Hamzabey karyesinden Yusuf oğlu Gardiyan Tayyib'in ifadesi.....	243
İkinci Celse.....	245
Rize Merkez Jandarma Takım Kumandanı Mülazım-ı sani Arif oğlu Rüşdi'nin ifadesi.....	245
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan Mustafa oğlu İdris'in ifadesi.....	248
Adacamî karyesinden Kanburoğulları'ndan İsmail oğlu Celal'in ifadesi.....	249
Üçüncü Celse.....	252
Küçükcamî karyesinden Karoğulları'ndan Ömer oğlu Mehmed'in ifadesi.....	252
Küçükcamî karyesinden Alihocağulları'ndan Osman oğlu Memiş'in ifadesi.....	253
Adacamî karyesinden Kanburoğulları'ndan Mehmed oğlu Mahmud'un ifadesi.....	258

Küçükcami karyesinden Terzioğulları'ndan Mustafa oğlu Hafız Ali'nin ifadesi	258
Küçükcami karyesinden Alihocaogulları'ndan Mehmed oğlu Ahmed'in ifadesi.....	259
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mehmed oğlu Hasan'ın ifadesi	260
İslahiye karyesinden Receb oğlu Yunus Hoca'nın ifadesi.....	260
Ulucami karyesinden Mematioğulları'ndan Aziz oğlu Mustafa'nın ifadesi	261
Küçükcami karyesinden Karahasanoğulları'ndan Hasan oğlu Osman'ın ifadesi	262
Küçükcami karyesinden Alihocaogulları'ndan Ali oğlu Kâzım'ın ifadesi	263
Küçükcami karyesinden Alihocaogulları'ndan Ahmed oğlu Hamza'nın ifadesi	264
İslahiye karyesinden Hacıçolakoğulları'ndan Hasan oğlu Haydar'ın ifadesi	265
Pazarköy karyesinden Mandevoğulları'ndan Abdulmecid oğlu Muharrem Hoca'nın ifadesi.....	265
İslahiye karyesinden Kandemiroğlu Mehmed oğlu Bekçi Rasim'in ifadesi	266
Küçükcami karyesinden Sakoğulları'ndan Hasan oğlu Sabit'in ifadesi	267
Kibledağı karyesinden Âşikoğulları'ndan Süleyman oğlu Ahmed ifadesi.....	268
İslahiye karyesinden Öksüzömeroğulları'ndan Ömer oğlu Sabit'in ifadesi.....	269
Dördüncü Celse.....	270
Küçükcami karyesinden İstiboğulları'ndan Reşid oğlu Abdullah'ın ifadesi.....	270
Küçükcami karyesinden İstiboğulları'ndan Hamza oğlu Mevlüd'ün ifadesi	270
Küçükcami karyesinden İstiboğulları'ndan Tefik oğlu Şevket'in ifadesi	271
Gürgen karyesinden Kayışoğulları'ndan İsmail oğlu Mehmed'in ifadesi	272
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Kadir oğlu Bektaş'ın ifadesi.....	272
Kiremid karyesinden Kuloğulları'ndan Hüseyin oğlu Muhtar Şaban'ın ifadesi.....	273
Gürgen karyesinden Kayışoğulları'ndan Mehmed oğlu Şekur'un ifadesi	274
Kiremid karyesinden Kuloğulları'ndan Hüseyin oğlu Mahmud'un ifadesi.....	274
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ali oğlu Ahmed'in ifadesi	275
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Yusuf oğlu Kofa Hasan'ın ifadesi.....	275
Dumankaya karyesinden Bakatoğulları'ndan Hamid oğlu Muhtar Ali'nin ifadesi.....	276
Küçükcami karyesinden Terzioğulları'ndan Ahmed oğlu Nuri'nin ifadesi.....	277
Küçükcami karyesinden İstiboğulları'ndan Hamza oğlu Tahsin'in ifadesi.....	277
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Memiş oğlu Celal'in ifadesi.....	278
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Memiş oğlu Mahmud'un ifadesi.....	279
Tepebaşı karyesinden Alibaşoğulları'ndan Memiş oğlu Harun'un ifadesi.....	280
Tepebaşı karyesinden Kayahasanoğulları'ndan Reşid oğlu Muhtar Mehmed'in ifadesi	280
Gürgen karyesinden Ofsaloğulları'ndan Mehmed oğlu Hatib Mevlüd'ün ifadesi	281
Gürgen karyesinden Bıykoğulları'ndan Memiş oğlu Şaban'ın ifadesi	282
Gürgen karyesinden Bıykoğulları'ndan Halim oğlu Yunus'un ifadesi	282
Gürgen karyesinden Hacıömeroğulları'ndan Mustafa oğlu Yakub'un ifadesi.....	283
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Cafer oğlu Hasan'ın ifadesi	284
İslahiye karyesinden Karaosmanoğulları'ndan Hasan oğlu Receb Ali'nin ifadesi	284
Pazarköy karyesinden Mandevoğulları'ndan Muharrem Hoca oğlu Mehmed'in ifadesi	285
Azaklıhoca karyesinden Velioğulları'ndan Ali oğlu Osman'ın ifadesi.....	285
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Receb oğlu Mehmed'in ifadesi.....	286
İslahiye karyesinden Bostanoğulları'ndan Ali oğlu Kemal'in ifadesi.....	287

Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Şaban oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	287
Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Ahmed oğlu Şaban'ın ifadesi.....	288
Kanboz karyesinden Sofioğulları'ndan Mustafa oğlu Ali'nin ifadesi.....	288
Gürgen karyesinden Pehlivanoğulları'ndan Reşid oğlu Mahmud'un ifadesi.....	289
Beşinci Celse.....	289
Gürgen karyesinden Bıyıkogulları'ndan Yakub oğlu Şefik'in ifadesi.....	291
Gürgen karyesinden Ofsaloğlu Hatib Mevlüd oğlu Yusuf'un ifadesi.....	291
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ahmed oğlu Ali'nin ifadesi.....	292
Tepebaşı karyesinden Alibaşoğulları'ndan İdris oğlu Davud'un ifadesi.....	292
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Yunus oğlu İsmail'in ifadesi.....	293
Büyükköy karyesinden Sarıoğulları'ndan Mustafa oğlu Molla Mehmed'in ifadesi.....	293
Büyükköy karyesinden Tapoğulları'ndan Mustafa oğlu İslam Çavuş'un ifadesi.....	294
Büyükköy karyesinden Körmahmudoğulları'ndan Hüseyin oğlu Tetik Mehmed'in ifadesi.....	294
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan Bilal oğlu Ahmed'in ifadesi.....	295
Büyükköy karyesinden Koçalioğulları'ndan Ali oğlu İlyas'ın ifadesi.....	295
Büyükköy karyesinden Kakşioğulları'ndan Hüseyin oğlu Hasan'ın ifadesi.....	295
Büyükköy karyesinden Kotiloğulları'ndan Osman oğlu Ahmed Usta'nın ifadesi.....	296
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan İbrahim oğlu Yakub Usta'nın ifadesi.....	296
Büyükköy karyesinden Öksüzoğulları'ndan Ali oğlu Mehmed'in ifadesi.....	296
Büyükköy karyesinden Kotiloğulları'ndan Osman oğlu Mustafa Usta'nın ifadesi.....	296
Büyükköy karyesinden Sofioğulları'ndan Mustafa oğlu İsmail Usta'nın ifadesi.....	296
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan Mustafa oğlu Mehmed'in ifadesi.....	297
Küçükcamî karyesinden İstiboğulları'ndan Tefkik oğlu Osman'ın ifadesi.....	297
İslahiye karyesinden Karaosmanoğulları'ndan Aziz oğlu Hasan'ın ifadesi.....	297
Kibledağı karyesinden Nafioğulları'ndan Ali oğlu Mecid'in ifadesi.....	297
Küçükcamî karyesinden Öksüzoğulları'ndan Hasan oğlu Hüsnî'nin ifadesi.....	297
Küçükcamî karyesinden Karoğulları'ndan Yunus oğlu Mehmed'in ifadesi.....	297
İslahiye karyesinden Hacıalioğulları'ndan Hasan oğlu Hüseyin Bayrakdar'ın Rıza'nın ifadesi.....	298
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Hüseyin oğlu Şakir'in ifadesi.....	298
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan İdris oğlu Mehmed'in ifadesi.....	298
Adacami karyesinden Abdullahoğulları'ndan Kadir oğlu Şükri Çavuş'un ifadesi.....	299
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Kadir oğlu İlyas'ın ifadesi.....	299
Gürgen karyesinden Mercanoğulları'ndan Ömer oğlu Yunus'un ifadesi.....	300
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Said oğlu Kâzım'ın ifadesi.....	300
Südlüce karyesinden Kansizoğulları'ndan Ali oğlu Muhtar Ahmed'in ifadesi.....	300
Gürgen karyesinden Gençalioğulları'ndan Ömer oğlu Celal'in ifadesi.....	301
Küçükcamî karyesinden Sakoğulları'ndan Ahmed oğlu Tıbyan'ın ifadesi.....	301
Küçükcamî karyesinden Mollaalioğulları'ndan İlyas oğlu Vahid'in ifadesi.....	301
Kibledağı karyesinden Hoşafioğulları'ndan Mustafa oğlu Receb'in ifadesi.....	301
İslahiye karyesinden Kabreloğulları'ndan İdris oğlu Hafız İsmail'in ifadesi.....	301
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan İsmail oğlu Mehmed'in ifadesi.....	302
İslahiye karyesinden Öksüzömeroğulları'ndan Ömer oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	302

Gürgen karyesinden Peçeoğulları'ndan Yakub Çavuş oğlu Mehmed'in ifadesi	302
Gürgen karyesinden Kolivaoğulları'ndan Kadir'in ifadesi	302
Büyükköy karyesinden Küçükislamoğulları'ndan Ahmed oğlu Arif'in ifadesi.....	302
Büyükköy karyesinden Sarıhasanoğulları'ndan İbrahim oğlu Hacı İshak'ın ifadesi	303
Büyükköy karyesinden Kabreloğulları'ndan Memiş oğlu Hacı Receb'in ifadesi.....	303
Büyükköy karyesinden Bursalıoğulları'ndan Ali oğlu Süleyman'ın ifadesi.....	303
Büyükköy karyesinden Çavuşoğulları'ndan Mehmed oğlu Mehmed Ali'nin ifadesi	303
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mustafa oğlu Mehmed'in ifadesi.....	303
Büyükköy karyesinden Külünkoğulları'ndan Mustafa oğlu Osman'ın ifadesi.....	303
Büyükköy karyesinden Küçükahmedoğulları'ndan Ali oğlu Şakir'in ifadesi.....	304
Küçükislamoğlu Mehmed'in ifadesi.....	304
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu İsmail'in ifadesi	304
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu Veysel'in ifadesi	304
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu Hüseyin'in ifadesi	304
Büyükköy karyesinden Küçükahmedoğulları'ndan Mustafa oğlu İsmail Usta'nın ifadesi	305
Adacami karyesinden Kanburoğulları'ndan Ali oğlu Receb'in ifadesi.....	305
Küçükcami karyesinden Karoğulları'ndan Ömer oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	305
Büyükköy karyesinden Bostanoğulları'ndan Ahmed oğlu Yunus Usta'nın ifadesi	305
Ulucami karyesinden İbrahim oğlu Muhtar Ömer'in ifadesi	305
Kibledağı karyesinden Mollamehmedoğulları'ndan Mustafa oğlu Şaban'ın ifadesi.....	305
Kibledağı karyesinden Tarakçıoğulları'ndan Mustafa oğlu Ali'nin ifadesi	305
İslahiye karyesinden Kandemiroğulları'ndan Ahmed oğlu Muhtar İbrahim'in ifadesi.....	306
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hacı Ahmed oğlu Emin'in ifadesi	306
Rize'nin Eminateddin Mahallesi'nden Hacımemişefendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	307
Rize'nin Çarşı Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Dava Vekili Salih oğlu Hulusi'nin ifadesi.....	307
Rize'nin Eminateddin Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Asliye Başkâtibi Salih oğlu Osman'ın ifadesi.....	308
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hacı Ahmed oğlu Emin'in ifadesi	309
Rize'nin Piriçelebi Mahallesi'nden Tuzcuzade Hurşid oğlu Vahab'ın ifadesi.....	310
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmeahmedoğulları'ndan Mehmed oğlu İsmail Hakkı'nın ifadesi.....	310
İslahiye karyesinden Hacı Mahmud oğlu Ömer'in ifadesi.....	310
İslahiye karyesinden Hacı Mahmud oğlu Hüseyin'in ifadesi.....	310
İslahiye karyesinden Halibozoğulları'ndan Cafer oğlu Mehmed'in ifadesi	311
Büyükköy karyesinden Hacı Ahmed oğlu Ali'nin ifadesi.....	311
Altıncı Celse.....	311
G. DİĞER İFADELER.....	317
Rize'nin Eminateddin Mahallesi'nden Nedimzade Ömer Besim'in ifadesi.....	317
Şilerit karyesinden Kalkanoğulları'ndan Hacı Mehmed oğlu Dursun'un ifadesi	318
Camıdağı karyesinden Sadıkoğulları'ndan Şakir oğlu Kara Hüseyin'in ifadesi	318

Mapavri'nin İncesirt karyesinden Hanefoğulları'ndan Salih oğlu Mevlüd'ün ifadesi.....	319
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu Hüseyin'in ifadesi	320
Gürgenli karyesinden Levendoğulları'ndan Musa oğlu Muhtar Yusuf'un ifadesi.....	322
Gürgenli karyesinden Yakuboğulları'ndan Memiş oğlu Mustafa'nın ifadesi	324
Gürgenli karyesinden Levendoğulları'ndan Osman oğlu Şükri'nin ifadesi.....	324
Gürgenli karyesinden Bekiroğulları'ndan Ahmed oğlu Halil'in ifadesi.....	325
Karaağaç karyesinden Bekiroğulları'ndan Cemal oğlu Ali'nin ifadesi.....	326
Gürgenli karyesinden Kalafat Mehmed Hoca oğlu Ali'nin ifadesi.....	326
Hamidiye Karakol Kumandanı Atinalı Osman oğlu Yusuf Ziya'nın ifadesi	328
Hamzabey karyesinden Yusuf oğlu Gardiyan Tayyib'in ifadesi	329
Jandarma Delibayramoğulları'ndan Mehmed oğlu Ali'nin ifadesi	330
Jandarma Ordulu Şerif oğlu Mustafa'nın ifadesi.....	330
Ulucami karyesinden İbrahim oğlu Muhtar Ömer'in ifadesi	331
Ulucami karyesinden Osman oğlu Galib'in ifadesi	332
Ulucami karyesinden İbrahim oğlu Muhtar Ömer'in ifadesi	332
Ulucami karyesinden Karaosmanoğulları'ndan Aziz oğlu İlyas'ın ifadesi.....	332
Ulucami karyesinden Momatoğulları'ndan Çakıroğlu Hacı Tevfik'in ifadesi	333
Hamzabey karyesinden Durmuşoğulları'ndan İslamoğlu Arif Ağa'nın ifadesi.....	334
Hamzabey Mahallesi'nden Semizoğulları'ndan Şükri oğlu Tayyar'ın ifadesi.....	335
Yeniköy Mahallesi'nden Melayoğulları'ndan Kayıkçı Ahmed oğlu İbrahim'in ifadesi.....	337
Belediye Çavuşu Serzabita Hasan oğlu Temel Efendi'nin ifadesi	338
Rize'nin Çarşı Mahallesi'nden Kalamozluzade Osman oğlu Muhtar Şevki'nin ifadesi.....	338
Çarşı Mahallesi'nden Vardalzade Kerim oğlu Hasan Efendi'nin ifadesi.....	339
Azaklıhoca karyesinden Velioğulları'ndan Ali oğlu Osman'ın ifadesi.....	340
Polis Memuru Daloğulları'ndan Osman oğlu Mehmed'in ifadesi.....	340
Polis Memuru Ahmed oğlu Fevzi'nin ifadesi	341
Küçükcamı karyesinden Terzioğulları'ndan Ahmed oğlu Nuri'nin ifadesi.....	342
Rize'nin Tobhane Mahallesi'nden Mehmed oğlu Şaban'ın ifadesi	344
Rize'nin Roşi Mahallesi'nden Hafız Mahmud oğlu Ömer'in ifadesi.....	345
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Mehmed oğlu İsmail Hakkı'nın ifadesi	346
Rize'nin Tobhane Mahallesi'nden Mehmed oğlu Şaban'ın ifadesi	346
Rize'nin Emineddin Mahallesi'nden Hacimemişefendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	346
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Akmehmedoğulları'ndan Mehmed oğlu İsmail Hakkı'nın ifadesi.....	347
Rize'nin Emineddin Mahallesi'nden Hacimemişefendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	348
Rize'nin Gülbaharsultan Mahallesi'nden Körosmanoğulları'ndan Hacı Durmuş oğlu Hafız Eşref'in ifadesi.....	349
Rize'nin Emineddin Mahallesi'nden Hacimemişefendioğulları'ndan Ali oğlu Hafız Kemal'in ifadesi.....	350

Rize'nin Kale Mahallesi'nden Hacismailzade İbrahim oğlu Süleyman'ın ifadesi.....	350
Rize'nin Pilavoğlu Mahallesi'nden Zaimoğulları'ndan Hacı Hasan oğlu Osman'ın ifadesi.....	351
Rize'nin İslampaşa Mahallesi'nden Mollaalioğulları'ndan Ahmed oğlu Fettah'ın ifadesi	351
Rize'nin Paşakapusu Mahallesi'nden Güvelizade Hafız Ömer oğlu Musa'nın ifadesi	352
İslahiye karyesinden Öksüzömeroğulları'ndan Ömer oğlu Mustafa'nın ifadesi	352
İslahiye karyesinden Öksüzömeroğulları'ndan Ömer oğlu Mustafa'nın ifadesi	353
Üçkaya karyesinden Mahioğulları'ndan Arif oğlu Muhtar İsmail'in ifadesi	355
Rize'nin Üçkaya karyesinden Kondoloğulları'ndan Salih oğlu Hamid'in ifadesi	356
Rize'nin Tarikler karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Memiş oğlu İmam Murad'ın ifadesi	357
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu Hüseyin'in ifadesi	358
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu İsmail'in ifadesi	360
Ortapazar karyesinden Tavukçuoğulları'ndan Şakir oğlu Veysel'in ifadesi	361
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Said oğlu Kâzım'ın ifadesi	362
Südlüce karyesinden Sofioğulları nam-ı diğeri Kulaçoğulları'ndan Rauf oğlu İdris'in ifadesi.....	366
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Ağca'nın oğlu Tefvîk'in ifadesi.....	367
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Mustafa oğlu Said'in ifadesi.....	368
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Hacı Hurşid oğlu Hüseyin'in ifadesi.....	369
Rize'nin Çorapçılar Mahallesi'nden Kukoğulları'ndan Hüseyin oğlu Muhammed'in ifadesi	370
Rize'nin Çarşı Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Dava Vekili Salih oğlu Hulusi'nin ifadesi.....	371
Rize'nin Pehlivan Mahallesi'nden Karacaoğulları'ndan Yunus oğlu Mehmed'in ifadesi.....	372
Rize'nin Müfti Mahallesi'nden Çalmaşuroğulları'ndan Memiş oğlu Şemun'un ifadesi.....	373
Rize'nin Müfti Mahallesi'nden Kundakçıoğulları'ndan Kayıkçı Mahmud oğlu Hüseyin Reis'in ifadesi.....	374
Rize'nin Müfti Mahallesi'nden Salcıoğulları'ndan Kayıkçı Ömer oğlu Osman Reis'in ifadesi.....	375
Südlüce karyesinden Kansızoğulları'ndan Ali oğlu Muhtar Ahmed'in ifadesi	375
Tobhane Mahallesi'nden Akmehmedzade Hacı Osman oğlu Mehmed'in ifadesi.....	377
Rize'nin Emineddin Mahallesi'nden Hasanefendioğulları'ndan Asliye Başkâtibi Salih oğlu Osman'ın ifadesi.....	378
Şadzadelerden Hacı Mustafa oğlu Hafız Muharrem'in ifadesi.....	379
Rize'nin İslampaşa Mahallesi'nden Şehirlioğulları'ndan Hacı Mehmed oğlu Hüseyin'in ifadesi	380
İstanbul Nuriosmaniye Camii-i Şerifi Hatibi Akreboğulları'ndan İlyas oğlu Hafız Osman'ın ifadesi	381
Veliköy karyesinden Kopuzoğulları'ndan Hacı Mustafa oğlu Eyüb'ün ifadesi.....	383
Ğ. EK BELGELER.....	385
Mahkeme Başkanının Başbakan İsmet İnönü'ye Potamya hadisesiyle ilgili gönderdiği rapor	385
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in Potamya hadisesi hakkındaki başka bir raporu.....	386
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in Potamya hadisesiyle ilgili akşam raporu	387
Topaloğlu Ali Ağa'nın hanesine giden jandarmaların yazdığı rapor	388
İslahiye köyü muhtarının Mataracızade Mehmed Bey'den yardım istediği yazı.....	389
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in Rize Halk Fırkası Reisi Mehmed Şükri Bey'e hadiseler hakkında gönderdiği yazı.....	389

Rize Merkez Jandarma Karakol Kumandanlığından Osman Nuri Onbaşı'nın raporu	390
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in Hamidiye Kruvazörünün limana geldiğini bildirdiği raporu	391
Muharrem Hoca'nın Polis Müdüriyetinde verdiği ifade	392
İdam edilen Hafız Şaban'ın yakalanmasıyla ilgili rapor	396
Tutuklu bulunan zanlılardan bazılarının hapisanede verdiği ifadeler	398
İşyan işinde alayın da dahil olup olmadığının araştırılmasına dair yazı	399
Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandan Vekilinin Potamya hadisesiyle ilgili gönderdiği rapor	400
İdam edilen sekiz kişinin vasiyetlerini içerir zabıtname	402
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in idama mahkûm edilenlerin infazlarının gerçekleştirildiğini bildir yazısı	403
İdama mahkûm sekiz kişinin kasabanın muhtelif yerlerinde idam edildikleri ve hususi bir mahalle defnedildiklerini bildirir zabıtname	403
Rize Valisi Mehmed Hurşid'in idama mahkûm edilen sekiz kişinin idam edildiğini bildir yazısı	404
Potamya ve Salarha mıntıkalarında toplanan silah ve mühimmatla ilgili Rize Valisince gönderilen yazı	404
Kütahya Hapishanesinde 15 sene hapis cezası alan bir mahkûmun İstiklal Mahkemesinden Karadenizde bir yere naklini istediğine dair yazı	404
GÖRSELLER	405

KISALTMALAR

S	: Soru
C	: Cevap
K	: Kumandanı
M	: Mülazım
M.J.K.	: Merkez Jandarma Kumandanı
J.K.	: Jandarma Kumandanı
V.	: Vekil
İM	: İstiklal Mahkemesi
T3	: İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi Rumuzu
G	: Gömlek
D	: Dosya
s.	: Sahife